

ภาพอนาคตจังหวัดชายแดนใต้

ชาญชัย ชัยสุขโกศล

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

มหาวิทยาลัยมหิดล

นำเสนอในงาน "วิพากษ์ภาพอนาคตจังหวัดชายแดนใต้"

25 กรกฎาคม 2554 โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ

ประเด็นที่หาความเห็นพ้องได้ยาก

- ประวัติศาสตร์
- ศาสนา
- ภาษา
- การเมืองการปกครอง

4 ภาพอนาคต - จังหวัดชายแดนใต้

รัฐปรับตัว

บุหงามือล่อ

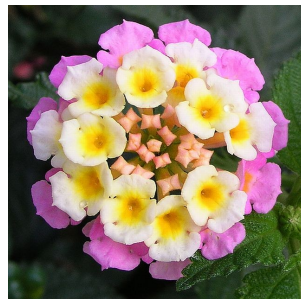

บุหงารำไป

ชบวนการ
ไม่ปรับตัว

ชบวนการ
ปรับตัว

บุหงาบิเตบรายง

บุหงารายอ

รัฐไม่ปรับตัว

ภาพ#1: บูหงาบี่แตบรายง

ทั้งรัฐและขบวนการฯไม่ปรับตัว

ภาพ#1: บุษงาบิแต่บรายง

ทั้งรัฐและขบวนการฯไม่ปรับตัว (1)

- **ตรรกะฝ่ายขบวนการฯ** : "เมื่อดเงิน หยาดเหงื่อ แรงกาย ชีวิตเลือดเนื้อ จะไม่สูญเปล่า...เราเข้าใจเป้าหมายมากขึ้นเรื่อยๆ"
- **ตรรกะฝ่ายรัฐ** : "เรามาถูกทางแล้ว เกะรอยและหยุดยั้งปฏิบัติการได้มากขึ้นเรื่อยๆ ใกล้เคียงถึงระดับนำของขบวนการแล้ว ต้องใช้ "ยาแรง" กั้นบ้าง แต่จำกัดวง มีประสิทธิภาพมากขึ้น ถูกแรงตอบบ้างเป็นธรรมดา ชีวิตเลือดเนื้อของเจ้าหน้าที่ = เสียสละใหญ่หลวงเพื่อชาติ"

ภาพ#1: บูหงาบี่เตบรายง

ทั้งรัฐและขบวนการฯไม่ปรับตัว (2)

ผลลัพธ์ :

- ขบวนการ => ทุ่มมาก ตายมาก
- รัฐ => เปลืองงบ แก้ปัญหาไม่ได้
- คนในพื้นที่ => โกรธ กลัว ไม่ไว้ใจกัน เกลียดชัง แยกแยก
เศรษฐกิจฝืดเคือง หนุ่มสาวไม่มีงานทำ ยาเสพติดผสมโรง

ภาพ#2: บุษงามือล่อ

ภาครัฐปรับตัวฝ่ายเดียว

ภาพ#2: บูหงามือล่อ/รัฐปรับตัว (1)

ตรรกะ : สายพิราบโน้มน้าวให้คนในกองทัพ/ฝ่ายความมั่นคง
ยอมรับฟังได้มากขึ้น ว่า...

- การทหารนำการเมือง \neq ความมั่นคง & ปลอดภัย ได้ยั่งยืน
- กำลังทหาร แก่ "ความเชื่อหลงผิด" ไม่ได้ ต้องสู้ด้วยความคิด
- ต้องเปิดพื้นที่ให้สู้ด้วยหนทางอื่น : การเมือง สื่อสาร โน้มน้าว
ไม่ให้ความร่วมมืออย่างสันติวิธี กระบวนการยุติธรรม

ภาพ#2: บุหงามือลอ/รัฐปรับตัว (2)

- **การเมือง** : กระจายอำนาจ&งบ, คนหลากหลาย
กลุ่มมีส่วนกำหนด/ตัดสินใจเชิงนโยบาย, ใช้กฎหมายเป็นธรรม ฯลฯ
- **ศาสนา** : ให้ความสำคัญต่อผู้นำศาสนา&องค์กรท้องถิ่น, ส่งเสริมสาย
สัมพันธ์และสายศาสนาเท่าเทียม, จัดระเบียบแหล่งเรณูธรรม ฯลฯ
- **ภาษา** : เห็นประโยชน์พหุภาษา => เคารพอัตลักษณ์ & ประโยชน์
เชิงเศรษฐกิจ ในโลกมุสลิม, ประกาศภาษามลายู (ภาษาทำงาน) +
ไทย (ภาษาทางการ) ฯลฯ
- **ประวัติศาสตร์** : รับฟัง/ชำระประวัติศาสตร์ ผิดว่าตามผิด ขอโทษ
ลงโทษ ชดเชย ให้อภัยกรณีถูกเข้าใจผิด ฯลฯ

ภาพ#2: บูหงามือล่อ/รัฐปรับตัว (3)

ผลลัพธ์ :

- รัฐ/ทหารใกล้ชิดประชาชน, การศึกษาสามัญ&ศาสนาดีขึ้น
- ชุมชนเข้มแข็ง มีงานทำ มีทุน/ตลาดต่างประเทศ (โดยเฉพาะโลกมุสลิม) มากขึ้น
- มวลชนฝ่ายขววนการฯลดลง ขบวนการฯเริ่มเสื่อม
- ขบวนการฯยกระดับความรุนแรง ยิ่งเสียแรงหนุนจากต่างประเทศ รัฐยึดมั่นแนวทางใหม่นี้ ความรุนแรงจากฝ่ายขววนการฯไม่มีผลในระยะยาว

ภาพ#3: บูหงารายอ

ชบวนการฯปรับตัวฝ่ายเดียว

ภาพ#3: บูหงารายอ

/ขบวนการฯปรับตัว (1)

ตรรกะ :

- ปฏิบัติการรุนแรง -> พุทธ/มุสลิมหวาดกลัว -> เสียมวลชน
จากภายในขบวนการฯ
- ผลลัพธ์ขึ้นๆลงๆ แต่โดยรวม วิธีเดิม ไม่เห็นทางถึงเป้าหมาย
“กอบกู้เอกราช!!” เสียที
- ปีกการเมืองมีอิทธิพล & บทบาทนำทางความคิด เหนือหรือ
ควบคู่ ปีกการทหาร

ภาพ#3: บูหงารายอ

/ขบวนการฯปรับตัว (2)

- **การเมือง** : แสดงความพร้อมเจรจา ทำงานการเมืองอธิบายกับสาธารณชนถึงสาระสำคัญที่ทำให้ลุกขึ้นสู้
- **ศาสนา** : ปรับวิธีการให้อยู่ในกรอบศาสนา, จำกัดเป้าหมายโจมตี, เป็นปากเสียงแทนผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรม ทั้งพุทธ&มุสลิม;
- จาก “กาเฟรหฺรบียฺ” (คนต่างศาสนาที่เป็นคู่สงคราม)
→ “กาเฟรซิมมียฺ” (คนต่างศาสนาใต้ปกครองของอิสลาม)
& “กาเฟรมุอาฮัด (คนต่างศาสนาที่ทำสัญญาไม่รุกราน/ละเมิดกัน)

ภาพ#3: บูหงารายอ

/ขบวนการฯปรับตัว (3)

- **ภาษา** : ส่งเสริมให้คนในพื้นที่รู้ภาษาไทย เพิ่มจากภาษาพื้นถิ่น เพื่อรู้เขา-รู้เรา & สื่อสาร/แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมได้อย่างเท่าเทียม

ผลลัพธ์: รัฐเป็นฝ่ายตั้งรับ ถูกต่อต้าน/ไม่ไว้วางใจ เสียมวลชน กลไกรัฐแตกแยก มวลชนหนุนขบวนการฯมากขึ้น

ภาพ#4: บูหงารำไป

ภาครัฐและขบวนการฯรับตัวทั้งคู่

ภาพ#4: บูหงารำไป/ปรับตัวทั้งคู่

ตรรกะ : รัฐพิสูจน์ "จริงใจ/จริงจัง" + **ขบวนการ** พิสูจน์ "ตัวจริง"

- **รัฐ** : ลดกำลังทหารอย่างมีขั้นตอน ปรับปรุงกระบวนการ ยุติธรรมให้เที่ยงธรรมและมีประสิทธิภาพ ยกเลิกกฎหมายพิเศษ
- **ขบวนการ** : เปิดเผยตัวตน เผยชนหน้าด้วยวิถีการเมือง ยก ระดับเป็นการเคลื่อนไหวภาคประชาชน/ตั้งพรรคการเมือง มี โครงการพัฒนาช่วยเหลือคนในพื้นที่ รัฐรับรองความปลอดภัย
- **ผลลัพธ์** : เกิดการเจรจา 2-3 ฝ่าย & เปิดเวทีสาธารณะปรึกษาหารือจัดความสัมพันธ์ใหม่ที่เที่ยงธรรม & ก่อคุณูปการแก่กัน

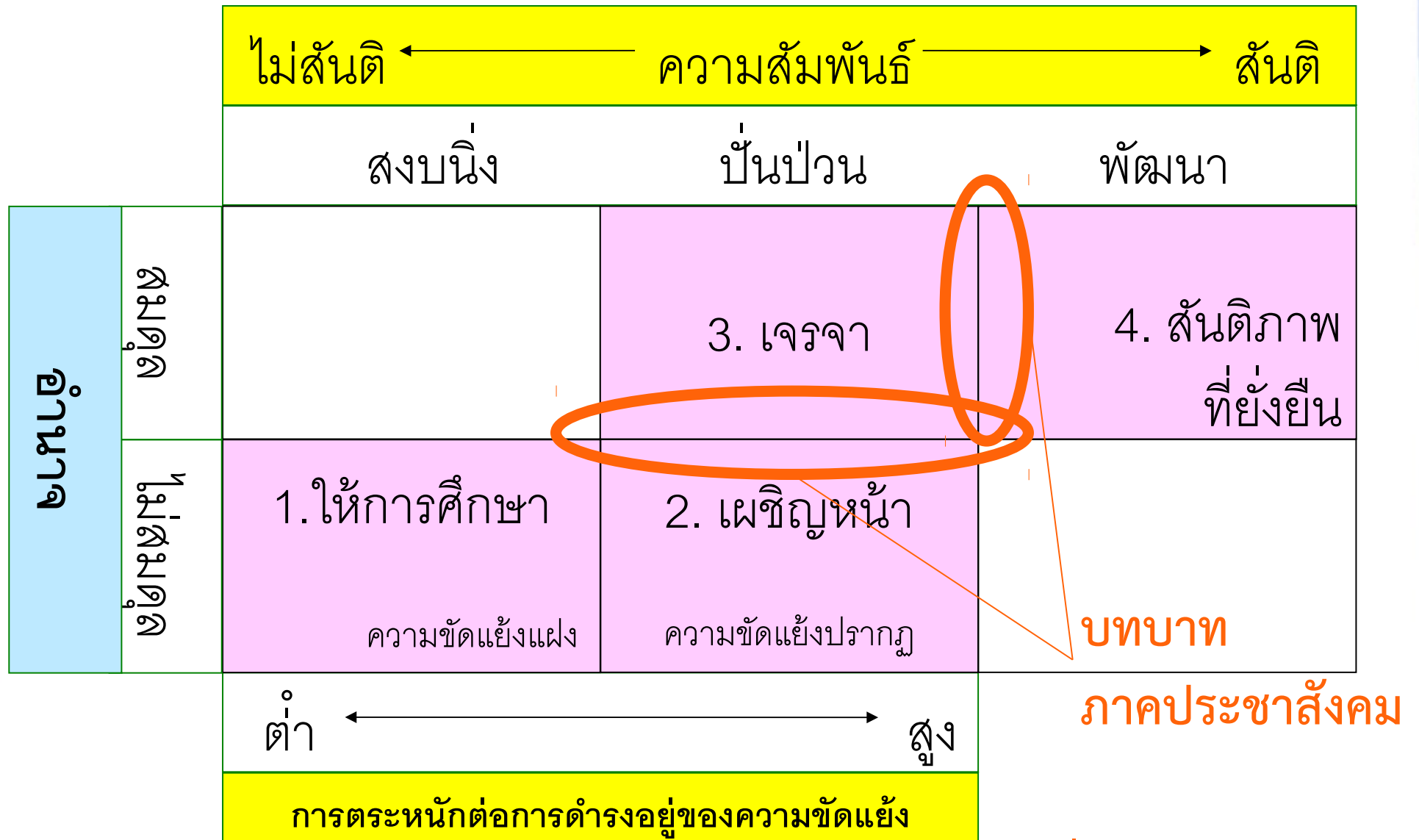
สัญญาณเปลี่ยนแปลง

แนวโน้มด้านการเมือง (กฤษฎา#1) : มีการเจรจาบ้าง แต่ทิศทาง
ไม่ชัดเจน ขาดเจตจำนง&ข้อผูกมัด

แนวโน้มด้านสังคม (กฤษฎา#2)

- สังคมพหุวัฒนธรรม
- ภาคประชาสังคม : รวมตัว ทำงานทางความคิดกับฝ่ายต่างๆ
เปิดเวทีสาธารณะเชิงนโยบาย
- ผู้หญิงและเยาวชน มีบทบาทมากขึ้น

แนวทางขับเคลื่อน (1)

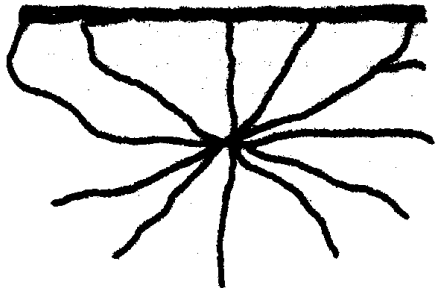

ที่มา Adam Curle (1971)

แนวทางขับเคลื่อน (2) : สิ่งท้าทาย

- **ผู้ได้ประโยชน์จากความรุนแรง** : กลุ่มที่โตงโตยเพิ่ม, กลุ่มค้าอาวุธ, ค้ายาเสพติด, กลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น
- **อุปสรรคอื่นๆ** : คอร์รัปชั่น, การเมืองชาติอ่อนแอ, ปัญหาระบบราชการไม่มีประสิทธิภาพ/มืออาชีพ, ความรู้สีกพึงอาวุธ

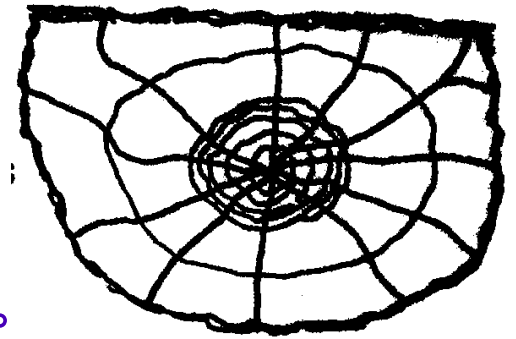
แนวทางขับเคลื่อน (3) : หนทางข้างหน้า

เวทีที่ยืดหยุ่น & ปรับตัวอย่างชาญฉลาด

(Smart Flexible Platform)

บทบาท : (1) แสวงความร่วมมือร่วมใจได้
อย่างสืบเนื่อง รับมือปัญหาใหม่ๆไป

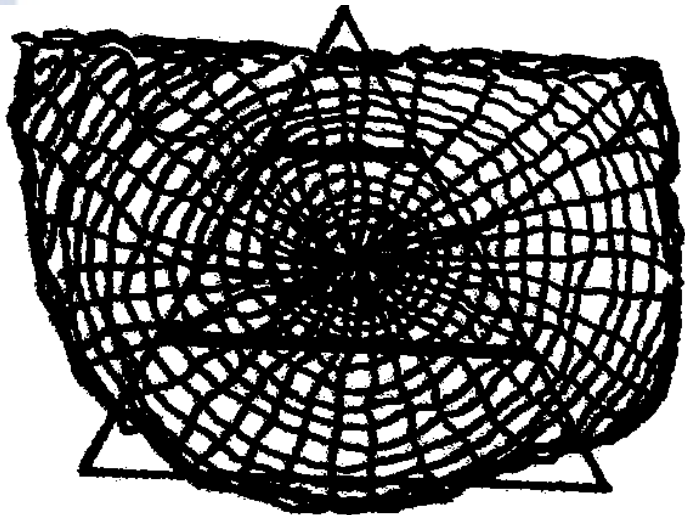

(2) โน้มน้าวกลุ่มได้ประโยชน์จากความรุนแรง

ให้เห็นประโยชน์ที่มากกว่า จากสันติภาพ

(3) มุ่งสู่ทิศทางให้รัฐและขบวนการฯ

เปิดโต๊ะเจรจา (หลายฝ่าย)

ผลลัพธ์เชิงกระบวนการ : สายสัมพันธ์ ใจไว ร่วมมือ

- ยังไม่เป็นสถานเสวนาระดับปฏิบัติการ
- เป็นเพียงสถานเสวนาระดับประสบการณ์ ส่วนใหญ่เน้น
 - (1) การแก้ไขปัญหาระยะสั้น => หมดหวัง
 - (2) หวังพึ่งปัจจัย/องค์กรภายนอก : ประชาสังคม วิชาการ ภาครัฐ
=> ไม่รู้สึกเป็นเจ้าของ ไม่ตระหนักถึงพลัง/ศักยภาพเชิงรุกของตน
=> หวังพึ่งรัฐ ทั้งที่ไม่ไวใจรัฐ
- มี “ก้าวข้ามออกไป” / นัดพูดคุยข้ามกลุ่ม & คิดงานอนาคตร่วม
- สิ่งท้าทาย : ทฤษฎีกาลักน้ำแห่งการสร้างสันติภาพ

ดาวน์โหลดหนังสือเล่มเต็มได้ที่...

<http://www.peace.mahidol.ac.th> หรือ

<http://chaisuk.wordpress.com/2011/07/22/thai-deep-south-scenario/>